

Trestní právo

Správní právo

Základní informace

Opakování

- Procesní právo: strany v soudním řízení, tři typy soudních řízení, soudní soustava, věcná, místní, funkční příslušnost, zásady soudního řízení
- Pracovní právo: postavení zaměstnance a zaměstnavatele, individuální a kolektivní pracovní právo, úloha úřadů práce a inspektorátů práce

Trestní právo

- Trestní právo hmotné – procesní
- Rozdíl mezi civilním a trestním řízením
- Základní předpisy: trestní zákon **40/2009 Sb.**, trestní řád, zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o státním zastupitelství, zákon o Policii ČR, zákon o výkonu trestu odnětí svobody

Trestní právo: základní zásada

- **Zákaz retroaktivity:**
- 1 TZ: „Čin je trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán.“
- **Úmysl a nedbalost:**
„K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“

Trestní zákon

- **Přečiny + zločiny = trestné činy**

Přečin:

„Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.“

- **okolnosti vylučující trestnost**
- **omyl** skutkový a právní
- **příprava** a **pokus** trestného činu

Okolnosti vylučující trestnost

Okolnosti vylučující trestnost

- a) VĚK
- b) DUŠEVNÍ PORUCHA
- c) KRAJNÍ NOUZE ..?
- d) NUTNÁ OBRANA ..?
- e) OPRÁVNĚNÉ POUŽITÍ ZBRANĚ

Trestní zákon: skupiny TČ

- Hlava I.: Trestné činy proti životu a zdraví
- II: proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
- III: proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
- IV: proti rodině a dětem
- V: proti majetku
- VI: hospodářské
- VII: obecně nebezpečné

Trestní zákon: skupiny TČ

- VIII: proti životnímu prostředí
- IX: proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- X: proti pořádku ve věcech veřejných
- XI: proti branné povinnosti
- XII: vojenské
- XIII: proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

Do které skupiny patří?

- Podvod
- Zabití
- Nedovolené ozbrojování
- Týrání zvířat
- Teroristický útok
- Pytláctví
- Úplatkářství
- Neuposlechnutí rozkazu
- Šíření nakažlivé nemoci

Orgány činné v trestním řízení

- Soud
- Státní zastupitelství
- Policie

Policejní orgán

- Aktivní v **přípravném řízení**
- Po podání obžaloby opatřuje na pokyn soudce nebo st. zástupce důkazy

Státní zástupce

- Prokurátor
- Dohled nad **přípravným řízením**
- Zastupuje zájmy státu, veřejné zájmy
- Navrhuje trest v urč. rozmezí, ale soudce se jím nemusí řídit

Soud

- Výhradně soud rozhoduje o vině a trestu!! (x přestupky..), popř. o ochranném opatření – hlavní účel trestního řízení
- V přípravném řízení rozhoduje pouze o vazbě nebo domovní prohlídce
- Hlavní slovo má v druhé fázi řízení, tj. po podání obžaloby

Proti komu je řízení vedeno?

- Podezřelý
- Obviněný
- Obžalovaný
- Odsouzený

Podmínky vazby

- Ústavní rovina: čl. 8 Listiny:
- Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.

Kriminalistika

- = zabývá se shromažďováním a využíváním důkazů a stop
- X kriminologie
- 19. stol – daktyloskopie
 - papilární kožní linie
- Kriminalistická technika: mechanoskopie, trasologie, odorologie

Kriminalistika

- Kriminalistická taktika:
- Rekognice
- Rekonstrukce
- Konfrontace – mají face to face
- Vyšetřovací pokus

Rozhodnutí NS

- Příklad K.B. 7 Tdo 793/2010
- Usmrcení nebo pokus o usmrcení pachatele standardní krádeže okradeným nelze kvalifikovat jako trestný čin zabití, ale jako vraždu
- Okradený opakovaně vystřelil na vozidlo, v němž seděli zloději, kteří kradli v jeho firmě
- Zabití: podmíněno silným rozrušením pachatele v době činu, které vyvolal strach, úlek, zmatek nebo jiné omluvitelné hnutí mysli pachatele, anebo vyžaduje předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného.

Rozhodnutí NS

- Příklad 6 Tdo 524/2002
- Příkaz podřízeným nevpuštět Romy vs. veřejné podněcování k rasové nesnášenlivosti
- a) byla tu ČOI a nic nezjistili, b) nepouštíme jen opilé a když je plno, c) nepustili je mí zaměstnanci, ne já – a ty jsem pak vyhodil, d) nešlo o žádné veřejné podněcování k nenávisti
- Trestný čin je spáchán veřejně, jestliže je spáchán
- a) obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
- b) před více než dvěma osobami současně přítomnými.

Rozhodnutí NS

- Podněcování k nenávisti (TZ, 356): Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, etnické skupině, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Rozhodnutí NS

Přestupku (49 PZ) se dopustí ten, kdo:

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

Trestní zákon: zvláštní část

- Jednotlivé skutkové podstaty jen v TZ
- X přešupky: v mnoha předpisech
 - kvalifikovaná skutková podstata
 - Přitěžující (recidiva) – polehčující (doznání, lítost..) okolnosti potrestání

Trestní zákon

- Totéž jednání = více trestných činů
- Ubližování zvířeti:
 - a) týrání zvířat
 - b) poškození cizí věci

Trestní zákon: zvláštní část

- *„Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“*
- *„Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“*

Trestní zákon: zvláštní část

- *„Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.“*
- *„Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“*

Trestní zákon: zvláštní část

- *„Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“ – také často policisté: zneužití pravomoci veřejného činitele, ublížení na zdraví a*
- *„Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců.“*
- *„Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“*

Trestné činy

- podvod
- pomluva
- zpronevěra
- vydírání
- pytláctví
- omezování osobní svobody
- loupež

Trestní zákon: obecná část - tresty

odnětí svobody (NEPO trest)

domácí vězení: víkendy celé + všední dny: 20.00 – 5.00

obecně prospěšné práce

propadnutí majetku, věci, jiné hodnoty

peněžitý trest

zákaz činnosti

zákaz pobytu

zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce: až na 10 let

ztráta čestných titulů a vyznamenání

ztráta vojenské hodnosti

vyhoštění

Tresty

- Standardní tresty X výjimečný trest
 - a) na 30 let
 - b) doživotí
- Není možná náprava, veřejný zájem: bezpečí, pouze u TČ, u nichž je to výslovně stanoveno

Absolutní trest

- Dnes v řadě států světa, různé způsoby exekuce vč. plynové komory, stětí mečem, oběšení, elektrického křesla
- Československo: převzato z Rakouska – Uherska, ale v době 1. rep. pouze 9 poprav, 39-45 jen na Pankráci 1000, po roce 1948 justiční vraždy politických vězňů
- 78: petice za zrušení trestu smrti
- Nejvíce: Čína, arabské země

Desatero nejvýznamnějších změn nového trestního zákona

- Trest domácího vězení
- Trest zákazu vstupu na akce
- Zvýšení sazeb za vraždu a výj. trestu
- **Odlišení klasické vraždy od zabití!**
- **Zvýšení NEPO trestu za týrání zvířat na dva roky**
- Stalking – NEPO trest
- Měkké – tvrdé drogy
- Zákaz prostituce v blízkosti dětí
- Vyšší peněžité tresty
- NEPO trest pro neplatiče alimentů

Správní právo

- Čím se zabývá?
- Hlavní předpis?
- Nejrozsáhlejší odvětví
- Správní orgán = ?
- Správní řízení = řízení před správním orgánem
- Správní soudy – rozhodují o ?
- Které správní orgány znáte?

Základ působení veřejné moci

- Čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR:

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Některé správní orgány – co je jejich úkolem?

- ÚOHS = ?
- ČOI
- ČŠI
- ČIŽP
- SÚJB
- SÚKL
- SÚIP – OIP
- KHS
- ČSÚ
- NKÚ
- NBÚ

Správní orgány + exekutiva

- Trvalost
- Nemají právní subjektivitu
- Obec, městská část..
- Policista, strážník
- Ústřední orgány:
 - ministerstva,
 - vláda, prezident

Předpisy správního práva

- Správní řád – stěžejní
- Soudní řád správní
- Zákon o přestupcích
- Zákon o obcích = obecní zřízení
- Zákon o krajích = krajské zřízení
- Zákon o hlavním městě Praze

Předpisy správního práva

- Zákon o státní kontrole
- Zákon o úřednících územních samosprávných celků
- Zákon o svobodném přístupu k informacím (zákon č. 106/1999 Sb.)
- Zákon o veřejném ochránci práv
- Řada dalších: zákon o matrikách, stavební zákon, ekologické předpisy

Správní řád

- Zákon č. 500/2004 Sb., od 2006, dříve zákon č. 71/1967 Sb.
- Přestupkové řízení? Rozdíl mezi přestupkem (správním deliktem) a trestným činem?
- Podpůrné působení správního řádu – další zákony
- Proces – obdobný jako soudní řízení – dokazování...

Náležitosti správního rozhodnutí

- V KAŽDÉM rozhodnutí:
 - A) enunciát (výrok)
 - B) odůvodnění
 - C) poučení o OP
- Standardní 15denní lhůta
- **Odvolání** x **odpor** proti platebnímu rozkazu x TŘ: proti usnesení se podává **stížnost**
- **Dovolání + obnova řízení**

Správní soudnictví

- Obrana proti správním orgánům
- Žaloba ke krajskému soudu
- Podnět k veřejnému ochránci práv
- www.ochrance.cz
- podatelna@ochrance.cz
- nečinnost, arogantní jednání...
- Vymezení kompetence

ombudsmana v zákoně č. 349/1999 Sb.

Ekologická legislativa

- Aarhuská úmluva – význam mezinárodní právní úpravy + směrnice EU...
- Ochrana ŽP skrze správní právo + trestní právo
- Speciální skutkové podstaty v TZ: pytláctví, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, pytláctví, týrání zvířat, šíření nakažlivé nemoci zvířat nebo rostlin

Přístup k informacím o ŽP

- Zákon o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí
- *Žadatel může za účelem získání informace o životním prostředí požádat povinný subjekt o zpřístupnění informace o životním prostředí. Svou žádost nemusí odůvodňovat. Žádost lze učinit ústně, písemně, telefonicky, elektronicky, faxem nebo jinou technicky proveditelnou formou. Ze žádosti musí být zřejmé, čeho se má týkat informace, jež má být poskytnuta. Ze žádosti musí být patrné, kdo ji podal.*

Přístup k informacím o ŽP

- Možnosti odepření informace:
- Ochrana utajovaných skutečností
- Ochrana osobních údajů
- Obchodní tajemství
- Ochrana osobnosti
- Duševní tajemství

Ekologická legislativa

- Další nástroje ochrany ŽP: zákon o lesích, zákon o ochraně přírody a krajiny (vyhlášení národních rezervací: PR, NPR, CHKO, NP, ochrana dřevin, volně žijících ptáků), zákon o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů, plemenářský zákon, zákon o ZOO, o myslivosti, o rybářství, o obchodování s ohroženými druhy

Ekologická legislativa

- zákon na ochranu zvířat proti týrání:
- usmrcování králíků, zajíců a drůbeže: při usmrcování drůbeže při domácí porážce lze k vykvrvení použít odtěti hlavy bez předchozího omráčení
- Volně žijící, toulající se, domestikovaná, hospodářská zvířata, pokusy, usmrcování ryb, porážka při náboženských rituálech

Ekologická legislativa

- Česká inspekce životního prostředí
- Česká plemenářská inspekce
- Státní veterinární správa – zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
- Ekologický právní servis, Arnika, Děti Země

Pojetí zvířete v NOZ

- Dříve: zvíře = věc v právním smyslu
- Nyní: nový občanský zákoník od 2014: ustanovení o věcech se na zvířata použijí jen v rozsahu, v kterém to neodporuje jejich povaze

Opakování

- Procesní vs. hmotné předpisy
- Trestní vs. správní řízení
- Civilní vs. trestní vs. správní soudnictví
- Příklady správních orgánů, správní předpisy
- Obrana proti postupu úřadů
- Co upravuje trestní zákon, trestní řád
- Orgány činné v trestním řízení